KOMENTARZ DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO W ZAKRESIE JĘZYKA OBCEGO NAUCZANEGO JAKO DRUGI JĘZYK OBCY W LICEACH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNIKACH

W zakresie nauczania języków obcych nowożytnych **obecna** podstawa programowa określa dla IV etapu edukacyjnego wymagania na poziomie IV.0 – dla początkujących, IV.1 – dla kontynuujących naukę (w zakresach podstawowym i rozszerzonym) oraz IV.2 – dla oddziałów dwujęzycznych. Warianty te są takie same dla języków nauczanych zarówno jako pierwsze, jak i jako drugie języki obce.

W **nowej** podstawie programowej dla liceów ogólnokształcących i techników (III etap edukacji) przewiduje się nauczanie dwóch języków obcych nowożytnych: pierwszy język obcy będzie kontynuowany ze szkoły podstawowej w zakresie podstawowym (III.1.P) lub rozszerzonym (III.1.R), a drugi może być nauczany od początku (III.2.0.) lub kontynuowany (III.2.). Podstawa programowa dla oddziałów dwujęzycznych (III.DJ) jest wspólna dla pierwszego i drugiego języka obcego nowożytnego.

Niniejszy komentarz odnosi się do podstawy programowej dla języka obcego nauczanego jako drugiego. Uczniowie realizujący PP III.2.0. mają osiągnąć poziom biegłości językowej A2 (obecnie A2+), kształcenie według PP III.2. zaś ma prowadzić do poziomu A2+ (obecnie B1). Na realizację nauczania drugiego języka obcego od podstaw przeznaczono w liceum i technikum 240 godzin (obecnie 180), w przypadku kontynuacji godzin będzie łącznie 360 (obecnie też 360). Mimo to żaden wariant PP dla drugiego języka obcego nie uwzględnia doprowadzenia ucznia do obecnego poziomu B1, a tym samym – do matury.

Od 2019 roku	Liczba godzin na tydzień i poziom docelowy		Liczba godzin na cały etap edukacji
Pierwszy język obcy obowiązkowa kontynuacja po SP I–VIII	3	Zakres podstawowy → B1+	360
	3+6	Zakres rozszerzony → B2+	540
Drugi język obcy początkujący lub kontynuujący po SP VII–VIII	2	Początkujący → A2 Kontynuujący → A2+	240

Nowością jest sztywna siatka godzin, która przedstawia się następująco:

Drugi język obcy Liceum i technikum	Siatka godzin (zgodnie z ramowymi planami nauczania)	Łączna liczba godzin w cyklu nauczania
III.2.0 początkujący → A2	liceum: 2+2+2+2 technikum: 2+2+2+1+1	240 godzin
III.2 kontynuujący → A2+	liceum: 2+2+2+2 technikum: 2+2+2+1+1	240 godzin

AUTOR: Danuta Koper

Aktualna podstawa programowa	
Klasa 3	B1
Klasa 2	
	A2
Klasa 1	
	A1

Nowa podstawa programowa (od 2019)	
Klasa 4	A2/A2+ orientacyjny
Klasa 3	
Klasa 2	
Klasa 1	A1

Nowa podstawa programowa dla języków obcych nie wnosi w zakresie struktury i treści istotnych zmian w stosunku do podstawy programowej obowiązującej obecnie w szkołach ponadgimnazjalnych. W niniejszym komentarzu odniosę się do różnic pomiędzy obydwoma dokumentami, analizując kolejno: wymagania ogólne, wymagania szczegółowe i zalecenia dotyczące warunków realizacji podstawy.

Wymagania ogólne

Obydwa dokumenty zawierają takie same wymagania ogólne, zgodne z klasyfikacją działań językowych zawartą w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego, i składają się z pięciu części:
- znajomość środków językowych,
- rozumienie wypowiedzi,
- tworzenie wypowiedzi,
- reagowanie na wypowiedzi,
- przetwarzanie wypowiedzi.

W opisach powyższych celów ogólnych autorzy podstawy programowej zmienili zapis „zrozumiałe wypowiedzi" na **„spójne i logiczne wypowiedzi"** w punkcie dotyczącym tworzenia wypowiedzi.

Wymagania szczegółowe – PP III.2.0.

	Obowiązująca podstawa programowa	Nowa podstawa programowa dla liceum i technikum
Znajomość środków językowych	Zakresy tematyczne 1–15	Takie same zakresy tematyczne 1–13, z nielicznymi zmianami w opisie, np. usunięto takie zagadnienia, jak problemy etyczne, sport wyczynowy, odkrycia naukowe, zagrożenie i ochrona środowiska. Wycofano zakresy: 14. państwo i społeczeństwo oraz 15. elementy wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka
	Zmiana nazw tematów	
	2. dom 3. szkoła 5. życie rodzinne i towarzyskie	2. miejsce zamieszkania 3. edukacja 5. życie prywatne

	Obowiązująca podstawa programowa	Nowa podstawa programowa dla liceum i technikum
Rozumienie wypowiedzi	Przykładowe wypowiedzi **ze słuchu**: instrukcje, komunikaty, rozmowy	Przykładowe wypowiedzi **ustne**: rozmowy, **wiadomości**, komunikaty, **ogłoszenia**, instrukcje
	Przykładowe wypowiedzi pisemne: napisy informacyjne, listy, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, proste teksty narracyjne	Przykładowe wypowiedzi pisemne: napisy informacyjne, listy, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, teksty narracyjne, **e-maile**, **SMS-y**, **kartki pocztowe**, **broszury**, **instrukcje**, **historyjki obrazkowe z tekstem**, **artykuły**, **wpisy na forach i blogach**, **teksty literackie**
	7 uszczegółowionych wymagań w zakresie rozumienia ze słuchu 6 uszczegółowionych wymagań w zakresie rozumienia wypowiedzi pisemnej	6 uszczegółowionych wymagań w zakresie rozumienia wypowiedzi ustnej i pisemnej, dodano w rozumieniu wypowiedzi pisemnej: **uczeń układa informacje w określonym porządku, zrezygnowano z: uczeń** określa główną myśl poszczególnych części tekstu
Tworzenie wypowiedzi	6 uszczegółowionych wymagań do tworzenia wypowiedzi ustnych	8 uszczegółowionych wymagań z niewielkimi zmianami w sformułowaniach, dodano: **uczeń stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji**
	Przykładowe wypowiedzi pisemne: wiadomość, e-mail, krótki opis, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, ankieta, pocztówka, prosty list prywatny	Przykładowe wypowiedzi pisemne: wiadomość, e-mail, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, **życzenia**, **SMS**, **historyjka**, **wpis na blogu**
	6 uszczegółowionych wymagań do tworzenia wypowiedzi pisemnych	8 uszczegółowionych wymagań ze zmianami w sformułowaniach, dodano: uczeń stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji
Reagowanie na wypowiedzi	11 intencji w komunikacji ustnej	**14** uszczegółowionych intencji w komunikacji ustnej ze zmianami w sformułowaniach, dodano np.: **prosi o radę i udziela rady; nakazuje, zakazuje; zaprasza i odpowiada na zaproszenie**
	Przykładowe formy tekstów pisanych: e-mail, wiadomość	Przykładowe formy tekstów pisanych: e-mail, wiadomość, **SMS**, **krótki list prywatny**, **wpis na czacie / forum**
	8 intencji w komunikacji pisemnej	**14** uszczegółowionych intencji w komunikacji pisemnej, takich samych jak w reagowaniu ustnym
Przetwarzanie wypowiedzi	2 wymagania: → przekazywanie informacji zawartych w materiałach wizualnych → przekazywanie w j. polskim informacji zawartych w prostym tekście obcojęzycznym	**3** wymagania: → przekazywanie **w j. obcym** informacji zawartych w materiałach wizualnych lub **audiowizualnych** → przekazywanie w j. polskim **lub obcym** informacji sformułowanych w j. obcym → **przekazywanie w j. obcym informacji sformułowanych w j. polskim**

	Obowiązująca podstawa programowa	Nowa podstawa programowa dla liceum i technikum
Wymagania dodatkowe	Zakres tematyczny nr 14: elementy wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu międzykulturowego oraz **tematyki integracji europejskiej**	**Wymaganie nr 9:** → **uczeń posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego** → **uczeń posiada świadomość związku pomiędzy kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową**

Wymagania szczegółowe – PP III.2.

	Podstawa programowa obowiązująca obecnie	Podstawa programowa dla liceum i technikum
Znajomość środków językowych	Uczeń posługuje się **w miarę rozwiniętym** zasobem środków językowych	Uczeń posługuje się **podstawowym** zasobem środków językowych
	Zakresy tematyczne 1–15	Takie same zakresy tematyczne 1–14, z nielicznymi zmianami w opisie, np. usunięto takie zagadnienia, jak problemy etyczne, sport wyczynowy, odkrycia naukowe, wypadki, rynek pracy, polityka społeczna, niepełnosprawni. Wycofano zakres 15. elementy wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka. Wprowadzono nowe nazwy tematów: 2. miejsce zamieszkania 3. edukacja 5. życie prywatne
Rozumienie wypowiedzi	Przykładowe wypowiedzi **ze słuchu**: instrukcje, komunikaty, ogłoszenia, rozmowy	Przykładowe wypowiedzi **ustne**: instrukcje, komunikaty, ogłoszenia, rozmowy, **wiadomości**
	6 uszczegółowionych wymagań w zakresie rozumienia ze słuchu i rozumienia wypowiedzi pisemnej	7 uszczegółowionych wymagań, dodano w rozumieniu wypowiedzi ustnych: **uczeń układa informacje w określonym porządku** 6 uszczegółowionych wymagań w zakresie rozumienia wypowiedzi pisemnej
	Przykładowe wypowiedzi pisemne: napisy, listy, broszury, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje obsługi, proste artykuły prasowe, teksty narracyjne	Przykładowe wypowiedzi pisemne: napisy, listy, broszury, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje obsługi, proste artykuły prasowe, teksty narracyjne, **e-maile**, **SMS-y**, **kartki pocztowe**, **historyjki obrazkowe z tekstem**, **recenzje**, **wywiady**, **wpisy na forach i blogach**, **teksty literackie**

	Podstawa programowa obowiązująca obecnie	Podstawa programowa dla liceum i technikum
Tworzenie wypowiedzi	12 uszczegółowionych wymagań do tworzenia wypowiedzi ustnych	8 uszczegółowionych wymagań, wycofano np. **przedstawianie wad i zalet różnych rozwiązań i poglądów**, **wyjaśnianie obsługi prostych urządzeń**
	Przykładowe wypowiedzi pisemne: wiadomość, opis, e-mail, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, ankieta, pocztówka, list prywatny, prosty list formalny	Przykładowe wypowiedzi pisemne: wiadomość, e-mail, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, kartka pocztowa, list prywatny, życzenia, **SMS**, **historyjka**, **wpis na blogu**
	13 uszczegółowionych wymagań do tworzenia wypowiedzi pisemnych	8 uszczegółowionych wymagań, wycofano np. **przedstawianie wad i zalet różnych rozwiązań i poglądów**, **wyjaśnianie obsługi prostych urządzeń**, **stosowanie zasad konstruowania tekstów o różnym charakterze**
Reagowanie na wypowiedzi	13 uszczegółowionych wymagań w komunikacji ustnej	14 uszczegółowionych wymagań ze zmianami w sformułowaniach, dodano np. **składanie życzeń i gratulacji**, **zapraszanie**, **ostrzeganie**, **nakazywanie**, **zakazywanie**, **instruowanie**
	Przykładowe formy tekstów pisanych: e-mail, wiadomość, list prywatny, prosty list formalny	Przykładowe formy tekstów pisanych: e-mail, wiadomość, list prywatny, **SMS**, **wpis na czacie / forum**
	10 uszczegółowionych wymagań w komunikacji ustnej	14 uszczegółowionych wymagań, takich samych jak w reagowaniu ustnym
Przetwarzanie wypowiedzi	3 wymagania	3 wymagania, zmiana sformułowań
Wymagania dodatkowe	Zakres tematyczny nr 15: elementy wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu międzykulturowego oraz tematyki integracji europejskiej	**Wymaganie nr 9:** **uczeń posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego** **uczeń posiada świadomość związku pomiędzy kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową**

Warunki realizacji

W porównaniu z obowiązującym dokumentem nowa podstawa programowa dla liceów ogólnokształcących i techników zawiera rozbudowane zalecenia i wskazania dotyczące warunków i sposobów jej realizacji. Uwagi te odnoszą się do:

- wskazania nadrzędnego celu kształcenia językowego, którym jest skuteczne porozumiewanie się w j. obcym;
- określenia zadań szkoły, do których należy zapewnienie warunków do optymalnego wykorzystania godzin przeznaczonych na nauczanie j. obcych, a więc zapewnienie kontynuacji pierwszego języka obcego ze szkoły podstawowej, nauczania języków w grupach o zbliżonym poziomie biegłości językowej oraz wyposażenie sal lekcyjnych w niezbędne pomoce (słowniki, odtwarzacze CD, komputery z dostępem do internetu);
- podania podstawowych wskazań dydaktycznych i metodycznych.

Chociaż nowa podstawa programowa nie różni się pod względem struktury i treści w znaczący sposób od obecnej, to wprowadza dosyć duże zmiany w nauczaniu języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi:
- obniżenie końcowego poziomu biegłości językowej uczących się;
- brak wariantu zapewniającego przygotowanie do egzaminu maturalnego (tylko PP III.1.P przewiduje przygotowanie do matury na poziomie podstawowym);
- nauczanie drugiego języka obcego w zakresie rozszerzonym możliwe jest tylko w klasach dwujęzycznych według PP III.DJ.

Na zakończenie warto przytoczyć zapis, że „podstawa programowa nie określa »maksymalnego« poziomu – nauczyciele mogą wykraczać poza zakres wymagań określonych w podstawie programowej i dostosowywać tempo pracy i wymagania do możliwości uczniów".